కథా నిలయం
శ్రీకాకుళం

"పురుషులందు....."

"**పు**రుషులందు ....

"బాబూ మన విశ్వనాథం బాబుగారు పోయారటండీ, మీరలా వెళ్లగానే ఫోనొచ్చింది. 'ఉదయం వాకింగ్ నించి రాంగానే వంటావిడ కాంతమ్మ చెప్పిన కబురువిని, ఎదురుచూసిందే అయినా ఒక్క క్షణం అలా వుండి పోయారు క్రిష్ణమూర్తిగారు. 'ఎప్పుడు.. ఎప్పుడు పోయారుట? నాకు ఫోను చేసి చెప్పకపోయారా, అట్నించి అలాగే వెళ్లివచ్చేవాడిని గదా, 'బూట్లు విప్పుకుంటూ అన్నారాయన.

'మీసెల్ ఫోన్ ఇంట్లోనే వదిలివెళ్లారు బాబూ....' "సరే, కాఫీ ఇవ్వండి... అలా వెళ్లి వస్తాను. దహన కార్యక్రమం ఎప్పుడు చేస్తారో మరి..." అంటూ లోపలికి వెళ్లి వాకింగ్ డ్రస్ మార్చుకుని, కాఫీ త్రాగి బయలుదేరారాయన.

విశ్వనాథం గారిల్లు చేరేసరికి, ఇంటి ముందు, ఇంట్లో, మెట్లమీద, వరండాల్లో చుట్టాలు, స్నేహితులు, అపార్ట్‌మెంట్ ఇరుగుపొరుగు అంతా నిల్చుని కొందరు, గుమ్మం ముందు వేసిన కుర్చీల్లో కొందరు మగాళ్లు, ఆడవాళ్లంతా లోపల గదుల్లో నిండివున్నారు. క్రిష్ణమూర్తి రాంగానే వెంకటేశ్వరరావు, రామారావు, చలపతి రోజూ వాక్‌చేసే గ్రూపు ముందుకు వచ్చి కబురు తెలిసి మేమూ ఇప్పుడే వచ్చాం. దాటిపోయాడు. సుఖపడ్డాడు అన్నారు లోగొంతుకతో. 'గత మూడునెలలుగా నరకం అనుభవించాడు పాపం. ఇంట్లో వాళ్లు సరే. ఏదో విముక్తి లభించింది అన్నారు రామారావుగారు. కృష్ణమూర్తిగారు తలాడించి' పాపం శారదమ్మగారిదే బాధ, ఆవిడని తల్చుకుంటే ఇక ముందు ... అంటూ లోపల్నించి వాసు రావడం చూసి ఆపేసి

కాస్త ముందుకెళ్లి అతని భుజం మీద చెయ్యి ఆన్చి ఓదార్పుగా 'సారీ వాసూ, ఇప్పుడే తెలిసింది కబురు. ఎన్నిగంటలకి పోయారు నాన్నగారు' అన్నారు.

"తెలియదు అంకుల్. నిద్రలోనే ప్రాణం పోయింది. తెల్లారి అమ్మలేచి చూస్తే ఏదో తేడా కనిపించి పిలిచింది. వెళ్లేసరికి అర్థం అయింది. 'కాస్త విచారంగా' అన్నాడు. "ఏదో ఆ ప్రాణానికి ముక్తి దొరికిందని సంతోషించాలి. మంచాన కోమాలో వుండి ఎన్నాళ్లుండి ఏంలాభం.. "భుజం తడ్తూ' ఇక ముందు జరగాల్సినవి చూడు బాబూ? మీ అక్కలిద్దరూ వచ్చారా?

"పెద్దక్క ముందే వచ్చివుంది. చిన్నక్క టాక్సీలో బయలుదేరింది. రెండుగంటల్లో వచ్చేస్తుంది. పదకొండు గంటలకి కార్యక్రమం పూర్తిచేస్తాం. 'వాసు చెప్పి లోపలికి వెళ్లాడు."

లోపలికి వెళ్లి ఆవిడని చూసొచ్చేశారా మీరు 'క్రిష్ణమూర్తి అడిగారు.

"ఏదీ మేమూ ఇప్పుడే వచ్చాం. లోపలంతా ఆడవాళ్లు ఉన్నారు. మనం వెడితే బాగుంటుందాయిప్పుడు" వెంకటేశ్వరరావు అన్నారు.

బాగుండడానికేముంది. సానుభూతి చూపాల్సింది ఆవిడకేగదా, గత పదేళ్లుగా పరిచయం. పదండి ఆవిడని పలకరించి వద్దాం. నల్గురూ లేచి లోపలికి నడిచారు. ఆడవాళ్లు కాస్త తప్పుకుని దారి ఇచ్చారు. ముందు గదిలో నేలమీద శవాన్ని పడుకోబెట్టారు. తల దగ్గిర దీపం ప్రమిద. పక్కన తులసిచెట్టు. సన్నగా టేప్‌రికార్డర్ లోంచి భగవద్గీత వినిపిస్తూంది. ఆగదికి ఆనుకుని ఉన్న పక్కగదిలో గోడకానుకుని శారదమ్మ శోకదేవతలా కూర్చుది. అసలే బక్కపలచని మనిషి. గత మూడు నెలలుగా భర్త సేవలో, మానసిక దిగులుతో మరింత చిక్కి శల్యంగా బుగ్గలు, కళ్లు లోతుకుపోయి – ఏడ్చి వాచిన కళ్లతోవున్న ఆవిడని చూసి నలుగురూ నమస్కరించారు. వాళ్లని చూచిన ఆవిడ కళ్లు మళ్లీ నిండాయి. "మీరంక బాధపడకూడదు. నరకం నించి ఆయనకి విముక్తి కల్గిందని సంతోషించాలి" కృష్ణమూర్తి ఓదార్పుగా అన్నారు. ఆవిడ రెండు చేతులు జోడించి కనపడని దేముడికో, దేముడు దగ్గరికి పోయిన మనిషికో, పలకరిస్తున్న మిత్రులకో ఓ నమస్కారం పెట్టి 'ఆయనకి విముక్తి దొరికింది. నా సంగతేంచేసి పోయారు' అంటూ చీరకొంగుతో మొహం కప్పుకుంది ఆవిడ. 'ఊరుకోమ్మా – ఎంత ఏడిస్తే ఏం లాభం' తల్లి భుజం పట్టుకు ఓదార్చింది కవిత.

పక్కనే నిలబడ్డ కోడలు ఓ చూపు విసరి లోపలికి వెళ్లిపోవడం క్రిష్ణమూర్తిగారి దృష్టిని దాటిపోలేదు.

"ఇంకో కూతురు రావాలి. పదకొండుకి మళ్లీ వద్దాం. ఇక్కడ కూర్చుని చేసేదేం వుంది. వచ్చేవాళ్లకి బంధువులకి కాస్త చోటుంటుంది కూర్చోడానికి." నలుగురు మిత్రులు కూడబలుక్కుని బయటికి వెళ్లారు. ఈ అపార్టుమెంటు జీవితాల్లో శుభానికి, అశుభానికి నలుగురు వస్తే నిలబడే చోటుండదు.

* * * * * *

పదేళ్లుగా ఐదుగురు కూర్చునే ఆపార్కులో బెంచిపై నలుగురే కూర్చోడం అలవాటవడానికి కొన్ని రోజులు పట్టింది. "పంచపాండవులనేవారు మనల్ని. అందరిలోకి చిన్నవాడు ముందెళ్లిపోయాడు" చలపతి విచారంగా అన్నారు. "ఇంక ఒక్కొక్కరం మూటముల్లె సర్దుకోవడం మొదలెట్టే సమయం వచ్చినట్లనిపిస్తూంది" రామారావు నవ్వి అన్నారు.

"ఒక్కొక్కరం ఈ బెంచిమీద కూర్చుని మాటలు కలిపి, పరిచయాలు పెంచుకుని, ఆత్మీయతలు పెనవేసుకున్నాయి తెలియకుండానే. 'ఎన్ని కబుర్లు, రాజకీయాలు, ఉద్యోగాలు, రిటైర్మెంటులు, పిల్లల చదువులు, ఉద్యోగాలు, పెళ్లిళ్లు, మనవలు - అమెరికా ప్రయాణాలు - పాత సినిమాలు పాతపాటలు, పాత నవలలు, రోజుకొకరం కంపల్సరీగా ఒక జోకు చెప్పాలనే నిబంధన... వాకింగ్ అరగంట. బాతాఖాని గంట. ఎంత దగ్గిరయిపోయాం అందరం.' క్రిష్ణమూర్తి అన్నారు నిర్వేదంగా.

'మన ఊర్లు వేరు. ఉద్యోగాలు వేరు. ఎక్కడెక్కడనించో వచ్చి ఈ నేలను అపార్ట్‌మెంటు కొనుక్కోవడం - ఈ పార్కు బెంచి మనల్ని యిలా స్నేహితులని చేయడం విచిత్రంగా అనిపిస్తుంది ఆలోచిస్తే' సాలోచనగా అన్నారు జస్టిస్ చలపతిరావు.

"మన సమస్యలు, బాధలు, సంతోషాలు అన్నీ అందరం మనసువిప్పి చెప్పుకునేంత దగ్గరయ్యాం ఆశ్చర్యంగా - నిజం చెప్పాలంటే మన నల్గురికి పెద్ద సమస్యలే లేవు. పిల్లలు దగ్గరలేరన్న బాధ తప్ప" డి.ఐ.జి రామారావు అన్నారు. 'పాపం అదే అనేవాడు విశ్వనాథం - పిల్లలు దగ్గరలేరని మీరు బాధపడ్తుంటే పిల్లాడి దగ్గర వున్నానే అని నే బాధపడ్తున్నా.. విచిత్రంగాదూ అనే వాడు. ' లాయరు వెంకటేశ్వరరావు అన్నారు.

"ఏమిటో పాపం. మీరంతా ఎంత అదృష్టవంతులు నెలతిరిగే సరికి పదిహేను ఇరవై, పాతిక వేలు పెన్షన్లు వచ్చిపడ్తాయి. నిజంగా గవర్నమెంటు ఉద్యోంలో ఉన్న సుఖం దేన్లో లేదయ్యా. భవిష్యత్తుకి చీకు చింత వుండదు. ప్రైవేటు ఉద్యోగాలేముంది డబ్బు దులిపి చేతిలోపెట్టి పొమ్మంటాయి అనేవాడు. ఛీఫ్ ఇంజనీరు క్రిష్ణమూర్తి అన్నారు. 'నిజమే మరి. ఉద్యోగంలో ఉండగా ప్రైవేటు ఉద్యోగాలంత జీతాలుండక పోయినా రిటైరయ్యాక దిగులుండదు గదా. అయినా పాపం వెర్రివాడు. ప్రావిడెంటు ఫండంతా కొడుకు చేతిలో పెడ్తారా ఎవరన్నా... ఈరోజుల్లోనూ ఇంత తెలివితక్కువ తనం." "ఏం చేస్తాడు పాపం పరిస్థితులలా వచ్చాయి. ముందే సగం డబ్బు ఆడపిల్లల పెళ్లికి అప్పుతీసుకున్నాడు. తండ్రిపోయిన సంసారంలో కొడుకు బాధ్యతలు తీరేసరికి తండ్రిగా బాధ్యతలు వచ్చిపడ్డాయి. చేతికి వచ్చిన పన్నెండు లక్షలన్నా దాచుకోలేకపోయాడు. మూడు బెడ్‌రూముల ఇల్లు కొనుక్కుందాం నాన్న మీకూ ఖర్చు కలిసివస్తుంది. బ్యాంకిలోను ఇస్తుంది. ఒకవంతు మనం కట్టాలి – అంటే నమ్మాడు. ఏదో ఖర్చులకని మూడు లక్షలుంచుకుని మిగతాది అపార్ట్‌మెంటు కట్టడానికి ఇచ్చేసాడు' క్రిష్ణమూర్తి విచారంగా అన్నారు.

"ఈరోజుల్లో ఇంత అమాయకత ఏమిటో, ఏం ఇచ్చినా మన తదనంతరం అని రాసుకోవాలి ముందే ఇస్తే రోగం రొస్టువస్తే మనకెవరిస్తారు."

"విశ్వనాథాన్ని చూసన్నా మనం ఇంక కాస్త తెలివి తెచ్చుకోవాలి. డబ్బంతా లాక్కుని వూరికే ఇంట్లో తిని కూర్చున్నట్టు కొడుకు కోడలు సాధిస్తూంటే పాపం భరించలేకపోయేవాడు. తనకంటెను భార్య ఇంట్లో వంటమనిషి, పనిమనిషి అయిపోయిందని దిగులు పడేవాడు. అభిమానం ప్రేమ, గౌరవం చూపితే చాకిరి కష్టం అనిపించదు అనేవాడు. ఎంత వద్దనుకున్నా ఇంటి విషయాలు చెప్పకుండా వుండలేకపోయేవాడు మాటల మధ్య.

"దానికి తగ్గట్టు అతనికి ఆవిడకి బ్లడ్ ప్రషరు, షుగరు – మందులు మాకులకు ఆవడ్డీ సరిపోయేది కాదు. ఊరికే తిండి పెడ్తున్నట్టు కోడలి మాటలు..."

"పాపం ఆ యిల్లాలిని చూస్తే జాలేసేది. ఎప్పుడన్నా పక్క అపార్ట్‌మెంట్ అని ఏ ఆదివారమో వెడితే... ఆ ఇల్లాలి చాకిరి.. ఆపీక్కు పోయిన మొహం. జాలేసేది క్రిష్ణమూర్తి ఆవేదనగా అన్నారు.

"రోగాన పడ్డాక పరిస్థితి మరింత దిగజారిపోయింది. మహామహా వాళ్లే తట్టుకోలేరు

ఆస్పత్రి ఖర్చులు. ఒకసారి స్ట్రోకు, ఓసారి హార్ట్ అటాక్ - ఆఖరికి కోమాలోకి వెళ్లిపోయాడు. చేతిలో ఉన్న ఆకాస్త డబ్బు హరించిపోయింది. ప్చ్... పాపం ఇంక ఆ యిల్లాలు పర్మనెంట్ పనిమనిషే ఆ ఇంట్లో... 'మిత్రులంతా కొన్నాళ్లు పోయిన విశ్వనాథాన్ని, బతికుండి బాధలనుభవిస్తున్న శారదమ్మని చూసి జాలిపడేవారు అంతకంటె చేసేదేంలేక.

* * * * * *

ఏడాది గడిచింది. సంవత్సరీకాలు పూర్తి అయ్యాయి. ఏదో లోకం కోసం అయిందనిపించినట్టు పూర్తిచేశాడు కొడుకు. మిత్రులు నలుగురు ఫోంచేసి శారదమ్మను చూసి పలకరించి వచ్చారు. కళావిహీనంగా ఉన్న ఆమె మొహం, చిక్కిన ఆమె శరీరం, ఆకళ్లలో దైన్యం. అందరిని కలచివేసింది. మాట్లాడుకోడానికి ఏం లేనట్టు ఆరోజు బెంచిమీద కూర్చుని మౌనందాల్చారు.

* * * * * *

గేటుతీసుకుని విసురుగా వచ్చిన వాసు వరండాలో వాలుకుర్చీలో పేపరు చదువుతున్న క్రిష్ణమూర్తిని చూసి కఠినంగా, విసురుగా, 'మా అమ్మ ఎక్కడ? పిలవండి. దురుసుగా అన్నాడు.' క్రిష్ణమూర్తి పేపరులోంచి తలెత్తి 'లోపలున్నారు వెళ్లి మాట్లాడవచ్చు' - ప్రశాంతంగా అన్నారు.

'అక్కరలేదు - పిలవండి ఇక్కడికి. ఇక్కడే తేల్చేస్తాను. ఇలాంటి ఇంట్లో అడుగు పెట్టాల్సిన అవసరం లేదు నాకు. పిలవండి...' అరిచాడు ఆవేశంగా.

"ఏం మాట్లాడదలిచావో చెప్పు వింటాను" శారదమ్మ లోపల్నుంచి వచ్చి గుమ్మందగ్గర నిల్చుని కొడుకు వంక చూస్తూ అంది. తల్లివంక తిరస్కారంగా చూసి 'నా తల్లి ఇంత బరితెగిస్తుందని, పరువు మర్యాద, మానాభిమానాలు అన్నీ వదిలి ఇలా పరాయి మగాడి ఇంట పడివుండడానికి తయారయిందని విని నాతల ఎక్కడ పెట్టుకోవాలో తెలియలేదు. నీవెలాగు పరువు, సిగ్గు వదిలావు. నీ పిల్లల సంగతన్న గుర్తు రాలేదా. మేము తలెత్తుకు తిరగాలనుకున్నావా వద్దా. ఐదురోజులుగా ఇంట్లో నీవు కనపడక ఏమయిపోయావు, ఎక్కడికి పోయావో అర్థం కాక ప్రతి వాళ్లని అడిగి ఆరా తీసి పోలీసు కంప్లైంట్ కూడా ఇచ్చాను. బాబిగాడు నిన్న సాయంత్రం

రోడ్డు మీద సైకిలు తొక్కుతుంటే నీవు కనబడ్డావుట. మామ్మా అని పిలుస్తుంటే లోపలికి వెళ్లిపోయావుట. నేను ఇంటికి వచ్చేసరికి ఆలస్యం అయి వాడు నిద్రపోయేముందు వాళ్ల అమ్మకి చెప్పాడుట. రాత్రి నేవచ్చాక సంధ్య చెబితే నమ్మలేక పోయాను. ఉదయమే వచ్చి చూస్తే నిజమన్నది అర్థం అయింది. ఛా.. ఇలా చెప్పకుండా చెయ్యకుండా ఇల్లొదిలి పరాయి మగాడింట్లో అదీ ఆడవాళ్లు లేని ఇంట్లో ఉండడానికి సిగ్గు లేదా' అరిచాడు.

"పరాయి మగాడెవరు బాబూ, నా భర్త ఇంట్లో ఉన్నాను. నేనేం పరువుతక్కువ పని, తప్పుడు పని చేయలేదు నాయనా. అది అర్థం చేసుకుని మాట్లాడితే మంచిది" కఠినంగా అంది శారదమ్మ. నిర్ఘాంతపోయాడు వాసు. నోటమాటరాక ఒక్క క్షణం అలా వుండిపోయాడు. మొహం ఎర్రబడి ఆవేశం అదుపులో పెట్టుకోలేనివాడిలా 'ఏమిటి .. భర్తా.. ఎవరు... ఈయనా, నీ భర్తా.. ఓ గాడ్ - ఎంతకు తెగించావు. ఈ వయసులో నాన్నపోయిన ఏడాదికి పెళ్లిచేసుకున్నావా... ఎంత బరితెగింపు - గొప్పగా చెప్తున్నావు సిగ్గులేకుండా' అరిచాడు.

"గొంతు తగ్గించు వాసూ.. ఇంకోరింటికి వచ్చి ఇంటిముందు నిలబడి అరవడం మర్యాద కాదు" హెచ్చరికగా అంది శారదమ్మ. జరుగుతున్న దానితో సంబంధం లేనివాడిలా, తల్లి కొడుకులు చూసుకుంటారన్నట్టు నిర్లిప్తంగా పేపరు చదువుకుంటున్న క్రిష్ణమూర్తిని చూసేసరికి తిక్కతిరిగింది. "ఏం పెద్దమనుషులండీ మీరు. ఛీ... ఛీ... స్నేహితుడి భార్యని, అదీ భర్తపోయి ఏడాది దాటగానే పెళ్లిచేసుకున్న మీరు ... మర్యాదస్తులనుకున్నాను ఇన్నాళ్లు. ఇంతకి దిగజారి... ఈ వయసులో ... ఛీ... ఆవిడ బుద్ధా ఇది, మీకు పుట్టిన బుద్ధా."

"వాసూ... నీవేం అనదలిచినా నాతో మాట్లాడు. ఆయన్ని ఒక్క మాటంటే ఊరుకోను...." స్థిరంగా అంది శారదమ్మ.

"ఓహో కొత్తమొగుడి మీద అంత ప్రేమా! అవును కొత్త మోజుగా, ఈ వయసులో మరో మొగుడు, మగాడు కావల్సి వచ్చి ఇంతకు తెగించావన్నమాట. తల్లి అన్నది మర్చి అసహ్యంగా మాట్లాడాడు. క్రిష్ణమూర్తి సావకాశంగా పేపరు మడిచి పక్కనపెట్టి – 'చూడు వాసూ, ... మీ అమ్మ... ' ఏదో చెప్పబోయాడు.

"ఛ... మీరు నాతో మాట్లాడకండి... పెళ్లాం పోయి వంటరిగా వుండి, మొగుడు పోంగానే మా అమ్మకి గాలం వేసారంటే..." ఏహ్యాంగా తిరస్కారంగా అన్నాడు. 'వాసూ నోర్మూయ్. ఈ మహానుభావుడ్ని ఒక్కమాటంటే సహించను. వెళ్లు ముందిక్కడ

నించి వెళ్లు. నేనెవరికి జవాబుదారి కాను. అవును, నావళ్లు కొవ్వెక్కి మగాడు కావల్సి వచ్చి పెళ్లి చేసుకున్నాను. సరేనా... ఇంకవెళ్లు. ఈ పాపిష్టిదాని మొఖం చూడకు... నే చచ్చినా నా మొహం చూడక్కరలేదు... నాకెవరూ లేరు. లేరనుకునే, ఇక్కడికి వచ్చాను....' కఠినంగా అంది.

'నాకన్నతల్లి వుంది అనుకుని వచ్చాను. నీవిలాంటిదానివని తెలిస్తే ఏనాడో నీళ్లు వదిలేసే వాడిని. ఇక నీకు నాకు ఏం సంబంధం లేదు. చచ్చిన దానితో సమానం.' "అవును బాబూ, నీలాంటి కొడుకులు తల్లి బతుకుండగానే నీళ్లు వదిలేస్తూ చచ్చినదానితో సమానం అనుకోబట్టే కొందరు నిర్భాగ్య తల్లులు కన్నబిడ్డల మీద మమకారం కూడా వదులుకుని ఏ అనాథ ఆశ్రమాల్లోనో చేరుతున్నారు. కన్నతల్లులు కొడుకు, కోడలు, మనవలు తన కుటుంబం అనుకుంటారు. కొడుకులు భార్యాబిడ్డలు మాత్రమే తన కుటుంబం అనుకునే పరిస్థితివచ్చాక ఇంక ఆ తల్లి ఏంచేస్తుంది. గొడ్డుచాకిరి చేసినా ఊరికే తిని పోతుందని ఏడిచే పరిస్థితి వచ్చాక అది భరించలేని తల్లి తనదారి తను చూసుకుంటుంది.

"అంటే, ఇంట్లో పనిపాట చేయడం గొడ్డు చాకిరా... కొడుకింట్లో వుంటూ కాస్త పనిచేయడం, మనవలని చూసుకోవడం కూడ గొడ్డు చాకిరి చేయించినట్టా - ఇద్దరం ఉద్యోగం చేస్తున్నాం. తల్లివి ఆ మాత్రం ఇల్లు, పిల్లలని కనిపెట్టుకొని ఉండడం బాధలు పెట్టడమా -" ఆవేశంగా అరిచాడు.

"తల్లికి పిల్లల బాధ్యత బరువు కాదు. పిల్లల బాధ్యతలు తీరిన ముదివయసులో తలకి మించిన భారాన్ని తల్లి తలకెత్తుతే మోయలేదన్నది మాకర్థం కాదు. ఇంట్లో పడి ఊరికే తింటుంది ఆమాత్రం చెయ్యదా అని మీకనిపిస్తుంది. శక్తిని మించిన బరువు మోయడానికి కాస్తంత ప్రేమ, ఆదరణ, గౌరవం ఉంటే ఏదో విధంగా బరువులాగ్గలరు. అదీ లేనినాడు జీవచ్ఛవాలవుతారు... నాలా గతిలేని వాళ్లు ఏ అనాథాశ్రమాలో వెతుక్కుంటారు. ఆస్థితి నాకు పట్టకుండా ఏ దేముడో కరుణించి ఈయన రూపంలో నన్నాదుకున్నారు. బాబూ ఈ శేషజీవితం ఈ నీడని ప్రశాంతంగా బతకనీ, ఇంక వెళ్లు నీకు నమస్కారం... " చేతులు జోడించి అంది శారదమ్మ. 'కొడుకు చూడలేదని చెప్పి నాటకాలెందుకు - డబ్బు దస్కం ఉన్న ఆయన్ని పట్టావు తెలివిగా.' అక్కసుగా అన్నాడు. శారదమ్మ నవ్వింది.

'పోనీ అలాగే అనుకో...' అంది ప్రశాంతంగా... 'నీబాధ నాకర్థం అయింది

బాబూ జీతం బత్తెంలేని నమ్మకమయిన పనిమనిషి చేజారిపోతే కష్టమేమరి' అంది గుంభనంగా. తల్లివంక కొర కొర చూసి క్రిష్ణమూర్తి వంక అసహ్యంగా చూసి విసవిస వెళ్లిపోయాడు.

* * * * * *

"మిమ్మల్నిద్దరిని అర్జంటుగా ఎందుకు పిలిపించానో ఈపాటికి అర్థమై వుంటుంది. మీకు ఇక్కడ జరిగిన విషయం ఎవరినోటో వినడం కంటె నేనే చెపితే మంచిదని పిలిచాను" క్రిష్ణమూర్తి కొడుకు విశాల్, కూతురు సుమని గదిలోకి పిలిచారు మాట్లాడడానికి.

"ఇదంతా ఏమిటీ డాడీ. ఈ వయసులో ఈ వయసులో ఇదంతా అవసరమా మీకు. నలుగురి నోళ్లలోపడి పరువుపోగొట్టుకోవడం, ఆవిడ కొడుకు మీ గురించి ఊరువాడ చెడు చెప్పడం. ఛా.. నాకు చాలా ఎంబ్రాసింగ్‌గా అనిపించింది" విశాల్ నిష్ఠూరంగా అడిగాడు.

"డాడి – మాఆయన మీగురించి హేళనగా మాట్లాడుతుంటే తలదించుకున్నాను. డాడీ మాకు తెలుసు అమ్మపోయాక మీరు వంటరితనం ఫీలవుతున్నారు. కాని, యీ డెబ్బైఏళ్ల వయసులో, ఓ ముసలావిడని, అదీ ఓ స్నేహితుడి భార్యని పెళ్లాడడం... ఎంత చీప్‌గా – ఎంత అసహ్యంగా అనిపిస్తుందో తెలుసా, మీకు తోడు అవసరం అనుకోవచ్చు. మీ పిల్లలు, మీ మనవలు సమాజం ముందు మీరు ఎంత చుల్కన అవుతారన్నది ఆలోచించవద్దా డాడీ. మీపట్ల ఉన్న గౌరవం, అభిమానం ఈ ఒక్క చర్యతో తుడిచిపెట్టుకుపోయింది' నిష్ఠూరంగా, విరక్తిగా అంది సుమ మొహం చిట్లించి.

క్రిష్ణమూర్తిగారు వారిద్దరిని వారిస్తూ... 'తెల్సమ్మా ... మీరంతా నాగురించి ఏం అనుకుంటారో ఊహించలేనంత వెర్రివాడిని కాను, చిన్నవాడిని కాను. ఇది నాకో ఆడతోడు కావాలనీ, ఈ వయసులో ముచ్చట్లు కావాలనీ చేసుకున్న పెళ్లికాదు. మీ అమ్మ పోయిన ఈ పదేళ్లలో యీ వంటరితనానికి అలవాటుపడి, నాకంటూ ఓ వ్యాపకాలు, నచ్చిన కాలక్షేపాలు ఏర్పరుచుకున్నాను – కాంతమ్మగారి ధర్మమా అని ఇంట్లో తిండికేమీ ఇబ్బంది లేదు."

"మరెందుకు ఇలాంటి పనిచేసి నలుగురిచేత అనిపెంచుకోడం – 'కొడుకు నిలేశాడు."

ఎందుకంటే, ఆ ఇల్లాలిని ఆ నరకంలోంచి తప్పించి, ఆదుకుని, ఆదరించి ఆవిడ శేషజీవితం మనశ్శాంతిగా బతకడానికి ఓ తోవ చూపాలని....

"లోకంలో మొగుడుపోయి, ఇంతకంటే దుర్భరస్థితిలో, దారిద్రంలో మగ్గుతున్న ఆడవాళ్లు చాలామంది ఉంటారు. దానికోసం మీరు ఇలాగ నలుగురు నోళ్లలో పడి ... మధ్యలోనే అర్చాడు కొడుకు.

"లోకందేం వుంది. నాల్గురోజులు అంటుంది. అలవాటయితే వాళ్లే నోరు మూసుకుంటారు. నిజమే లోకంలో శారదమ్మ లాంటివాళ్లు చాలామంది వుండవచ్చు. కాని నాకళ్లముందు నాకు తెల్సిన నా స్నేహితుడి భార్య, కన్నకొడుకు ఇంట్లో హీనంగా బతుకుతూ, అనాదరణకి, అవమానాలకి గురి అవుతుంటే చూసాక, ఆ దయనీయ స్థితి నించి తప్పించాలని, ఆవిడకి ఓ కొత్త జీవితం, కొత్త ఆశ, బతుకుమీద అనురక్తి, శేషజీవితాన్ని ప్రశాంతత, భద్రత కల్పించాలని, ఇంకా ఆమెకి అరవైమూడేళ్లు, ఇంక ఈ అనారోగ్య జీవితంతో, బండెడు చాకిరితో ఇంటి బాధ్యత మోస్తూ, చాకిరి చేసినా ఆదరణ, గౌరవం, అభిమానం లేనిచోట వుండి బతుకీడ్చలేదని ఆమెకి అండగా నిలవాలని ఈపనిచేశాను. మిత్రుడి ఆత్మసంతోషించాలని...

"ఆవిడ పరిస్థితి బాగులేకపోతే డబ్బు సాయంచేసి ఆదుకోవచ్చు. దానికోసం పెళ్లిచేసుకోవాలా... నలుగురి నోళ్లలో పడాలా" – కూతురు నిలేసింది.

"అవును, ఆవిడకి ఆర్థికసాయం చేయచ్చు. మందులవి కొని ఇవ్వచ్చు.... కొడుకన్నాడు.

"విశాల్, నీకు లోకం సంగతి తెలియదు. ఒక అయినింటి ఆవిడ పరాయి వాళ్లనించి డబ్బుతీసుకుంటుందా... అభిమానవతి అయిన ఆమె పరిస్థితికి తలొగ్గి తలవంచినా – ఆ కొడుకు, కోడలు ఇది తెలిస్తే ఆమెని బతకనిస్తారా! ఒకటి రెండుసార్లు మోయలేని బరువులతో, నడవలేక నడుస్తూ, నీరసంగా కనిపించిన ఆవిడ సంచులు ఇంటివరకు తెచ్చిపెట్టినందుకు ఆ ఇల్లాలు మొహమాటపడిపోయింది. అది చూసి కోడలు మూతితిప్పింది. రెండు మూడుసార్లు 'అమ్మా మందులు వేసుకోడంలేదా ఇలా అయిపోయారు' అంటూ ఇంటికి వెళ్లినపుడు పలకరిస్తే, 'ఎవరికోసం బతకడానికి మందులు వేసుకోవాలి బాబూ' అంది విరక్తిగా. 'ఈ వయసులో బ్లడ్‌ప్రెషరు, షుగర్ అందరికి మామూలైపోయాయి' అన్నాడు కొడుకు తేలిగ్గా. ఓసారి దుకాణంలో కనిపిస్తే 'అమ్మా, విశ్వనాథం నా స్నేహితుడు. ఎప్పుడూ

మీగురించే దిగులు పడేవాడు. మీరిలా వుంటే అతని ఆత్మ క్షోభిస్తుంది. బతికినన్నాళ్లు ఆరోగ్యం వుండాలి గదమ్మా. మంచానపడి అతనెంత నరకం అనుభవించాడో చూసారుగా. కాదనకండి ఈ మందులు వేసుకోవాలి అంటూ మందులు కొని బలవంతంగా చేతిలోపెడ్తే ఆవిడ పాపం ఎంత ఇబ్బందిపడిందో. ఇంటికెళ్లాక మందులు చూసి కోడలు నిలేసిందట. ఇలాంటి పరిస్థితిలో ఆవిడని రోడ్డుమీద పలకరించినా, ఇంటికెళ్లి సానుభూతి చూపాలన్నా, ఆర్థికంగా ఆదుకోవడం సాధ్యపడుతుందా. "బాగుంది. ఎవరికోసమో, జాలి, సానుభూతితో ఇలాంటి పనిచేసి మా అందరికి తలవంపులు కలిగించారు. మేం అందరికి ఏం సమాధానం చెప్పుకోవాలి" కూతురు తిరస్కారంగా అంది.

'ఆవిడ ఆర్థికసాయం అందుకోడానికే ఇబ్బంది పడిందేమో. మరి ఏకంగా ఈ వయసులో పెళ్లిచేసుకోడానికి ఎలా ముందుకు వచ్చిందో. మీ ఆస్తి, అంతస్తు చూసి మిగతా జీవితం సుఖంగా గడిచిపోతుందని వప్పుకుందేమో' విశాల్ హేళనగా అన్నాడు.

"హ – నాన్నగారి ఇల్లు వాకిలి, డబ్బు, స్వంతం అవుతుందిగదా పెళ్లాడితే, ఊరికే ఏ వెయ్యో రెండువేలో పుచ్చుకుంటే ఏం లాభం – అసలుకే వేసింది పన్నాగం.." వ్యంగ్యంగా అంది. క్రిష్ణమూర్తి ఇద్దరివంక కోపంగా చూశాడు. "దయచేసి అలా అసహ్యంగా ఆ యిల్లాలిని అవమానపరచకండి. ఇందులో ఆమె ప్రమేయం లేదు. ఆ విషయం మీకు స్పష్టంగా చెప్పడానికే పిలిచాను. ఈ ఆస్తి, ఈ ఇల్లు, నా డబ్బు దస్కం మీకు చెందాల్సినవి. నా తదనంతరం అన్నీ మీకే చెందుతాయి. ఆ విషయంలో మీకేం భయవంవద్దు. నేను లేని మరుక్షణం ఆమె ఈ యింట్లో ఉండదు. నేనెన్నాళ్లు వుంటానో నాకు తెలియదు. నాతదనంతరం ఆవిడకి దక్కేది నా పెన్షను మాత్రమే. నా తరువాత పెన్షను కేవలం భార్యకిస్తారు తప్ప పిల్లలకివ్వరుగదా. అది ఆవిడకి చెందుతుంది. ఈరోజున నాకుపాతికవేలపైన పెన్షనుంది. తరువాత అందులో సగం ఆవిడకి వెళ్తుంది. నా తరువాత ఓ ఓల్డేజ్ హోముకి ఆమె వెళ్లి ఆడబ్బుతో ఆవిడ సుఖంగా బతికే ఏర్పాటు చేశాను. భర్తకి పెన్షను లేని ఉద్యోగం అవడంవల్ల, తెలివితక్కువగా ఉన్న డబ్బు ముందే కొడుక్కి ఇచ్చుకుని పూర్తిగా వాళ్ల దయా ధర్మాలమీద ఆధారపడి హీనంగా బతుకుతున్న ఆమెకి ఓ బతుకు చోటు చూపడానికే ఈ పెళ్లి... కేవలం ఆమెకి నా పెన్షను ఇప్పించడానికే ఈ పెళ్లి. ఆవిడ ముందు

అసలు ఒప్పుకోలేదు. నేను నామిత్రులు ఈ ఆలోచన చెప్పి ఒప్పించడానికి చాలా అవస్థపడ్డాం. ఆ నరకం నుంచి బయట పడడానికి మాకు తోచిన మార్గం ఇది. లోకం గురించి ఆలోచన వద్దు. బతికిన నాలుగురోజులు మీరు ప్రశాంతంగా బతకండి అని బలవంతంగా ఒప్పించాం. ఆవిడ నాకు తోబుట్టువులాంటిది. అందుకే శాస్త్రోక్తంగా ఏగుళ్లో పెళ్లికాకుండా రిజిష్టరు పెళ్లి చేసుకున్నాం. అధికారికంగా ఈ ఇంట్లో ఆమె వుండేందుకే ఈ ఏర్పాటు. కాస్తంత ఆశ్రయం కల్పించడానికే... "ఇదేదో ముందే మాకు, వాళ్ల పిల్లలకి చెపితే ఇంతగోల, అపార్థాలు వుండేవి కావుగదా కొడుకు కాస్త చల్లపడి అన్నాడు.

"ముందు చెపితే కొడుకు అడ్డుపుల్లలు వేసేవాడు. అంతేకాక పెన్షనుకోసం ఈ పెళ్లి జరిగిందన్నది ఈనోట ఆనోట అందరికి తెలిస్తే, మరికొందరు ఇలా చెయ్యచ్చు – దీంతో ప్రభుత్వం ఇది అరికట్టడానికి ఏమన్నా కొత్త రూల్సు పెట్టచ్చు. కేవలం పెన్షను కోసం పెళ్లి అంటే పెన్షను నిరాకరించవచ్చు. అందుకని నేను నా స్నేహితులు చాలా రహస్యంగా ఈ ఏర్పాటు చేసాం. ఎవరికి తెలియనివ్వకుండా. మీరు దయచేసి ఈ విషయం గురించి నోరిప్పద్దు. ఆవిడ నోటిముందు కూడు పడగొట్టొద్దు. అందుకే మిమ్మల్నిలా వేరే పిలిచి విషయం చెప్తున్నాను. ఆవిడ మీద కరుణచూపండి. నేను కోరేది ఇంతే" చేతులెత్తి నమస్కారం చేసి అన్నారు.

ఆక్షణంలో తమ ఊహకందనంత ఎత్తు ఎదిగిపోయిన తండ్రి మొహం చూడలేక తలలుదించుకుని నిశ్శబ్దంగా ఆగదిలోంచి వెళ్లిపోయారు ఇద్దరూ.

(బ్రౌన్ అకాదమీ – నవంబర్, 2011)